

Svensk författningssamling

Lag om ändring i rättegångsbalken

Utfärdad den 25 november 2021

SFS 2021:1107

Publicerad
den 30 november 2021

Enligt riksdagens beslut¹ föreskrivs i fråga om rättegångsbalken
dels att 23 kap. 15 §, 35 kap. 14 § och 36 kap. 16, 19 och 24 §§ ska ha
följande lydelse,
dels att det ska införas fyra nya paragrafer, 23 kap. 15 a, 15 b och 18 c §§
och 35 kap. 15 §, av följande lydelse.

23 kap.

15 §² På yrkande av undersökningsledaren eller den misstänkte får rätten
ta upp bevis under förundersökningen om

1. det finns en risk att ett bevis som ska åberopas vid huvudförhandlingen
dessförinnan går förlorat eller blir svårt att ta upp vid förhandlingen, eller

2. någon är skäligen misstänkt för brottet och har underrättats om
misstanken enligt 18 § och det är lämpligt att ta upp bevis.

Vid bedömningen av om det enligt första stycket 2 är lämpligt att ta upp
bevis ska rätten beakta utredningens omfattning, brottets beskaffenhet,
bevisupptagningens betydelse för frågan om att häva ett häktningsbeslut
eller restriktioner enligt 24 kap. 5 a § och övriga omständigheter.

15 a § Ett sammanträde för bevisupptagning enligt 15 § ska hållas
skyndsamt. Om bevisupptagningen kan antas få betydelse för frågan om att
häva ett häktningsbeslut eller restriktioner ska sammanträdet hållas före eller
vid en ny förhandling i häktningsfrågan, dock senast inom två veckor efter
det att yrkandet har framställts.

15 b § Bestämmelserna om bevis som tas upp utom huvudförhandling
gäller i tillämpliga delar även för bevis som tas upp av rätten under
förundersökningen. Ska en misstänkt höras enligt 15 § gäller dock att rätten,
om det är nödvändigt med hänsyn till utredningen, får besluta om undantag
i fråga om kallelse och närvaro när det gäller andra misstänkta och deras
försvarare i samma mål.

Kostnaden för bevisupptagningen och för den misstänktes inställelse ska
betalas av allmänna medel.

Regeringen kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela närmare
föreskrifter om ersättning för den misstänktes inställelse.

¹ Prop. 2020/21:209, bet. 2021/22:JuU6, rskr. 2021/22:37.

² Senaste lydelse 1996:1624.

18 c § Om den misstänkte eller försvararen ska närvara vid ett förhör med någon annan än den misstänkte för att ställa frågor, har de rätt att ta del av det som förekommit vid förundersökningen i den utsträckning det behövs för att den misstänkte ska kunna ta tillvara sin rätt vid förhöret. Detsamma gäller om förhöret ska ske inför rätten enligt 15 § på yrkande av undersökningsledaren.

Rätten enligt första stycket att ta del av det som har förekommit vid förundersökningen gäller med de begränsningar som följer av 10 kap. 3 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

35 kap.

14 §³ En berättelse som någon har lämnat skriftligen med anledning av en redan inledd eller förestående rättegång, eller en uppteckning av en berättelse som någon med anledning av en sådan rättegång har lämnat inför åklagare eller Polismyndigheten eller annars utom rätta, får åberopas som bevis i rättegången

1. om det är särskilt föreskrivet,
2. om förhör med den som lämnat berättelsen inte kan hållas vid eller utom huvudförhandling eller i övrigt inför rätten,
3. om det finns särskilda skäl med hänsyn till de kostnader eller olägenheter som ett förhör vid eller utom huvudförhandling kan antas medföra, fördelarna med ett sådant förhör, berättelsens betydelse och övriga omständigheter, eller
4. om parterna godtar det och det inte är uppenbart olämpligt.

Det som sägs i första stycket om en skriftlig eller upptecknad berättelse ska också tillämpas i fråga om en ljudupptagning eller en ljud- och bildupptagning av en berättelse.

15 § I brottmål får en berättelse som lämnats vid ett förhör inför en brottsbekämpande myndighet och som dokumenterats genom en ljud- och bildupptagning åberopas som bevis i rättegången även i andra fall än de som anges i 14 §, om det är lämpligt.

36 kap.

16 §⁴ Ett vittne ska lämna sin berättelse muntligen. Vittnet får dock med rättens medgivande använda sig av anteckningar till stöd för minnet.

Vid ett vittnesförhör får, om inte berättelsen åberopas enligt 35 kap. 15 §, det som vittnet tidigare har berättat inför rätten eller inför åklagare eller Polismyndigheten läggas fram endast när vittnets berättelse vid förhöret avviker från vad han eller hon tidigare har berättat eller när vittnet vid förhöret förklarar att han eller hon inte kan eller inte vill yttra sig. Avser förhöret någon som tidigare har hörts inför rätten och har det förra förhöret dokumenterats genom en ljud- och bildupptagning, ska dock förhöret inledas med en uppspelning av upptagningen om det inte är olämpligt.

19 §⁵ Förhör med ett vittne får ske utom huvudförhandling,

1. om vittnet inte kan infinna sig vid huvudförhandlingen,

³ Senaste lydelse 2014:649.

⁴ Senaste lydelse 2016:37.

⁵ Senaste lydelse 2016:37.

2. om en inställelse vid huvudförhandlingen skulle medföra kostnader eller olägenheter som inte står i rimligt förhållande till betydelsen av att förhöret hålls vid huvudförhandlingen, eller

3. om det kan antas att målet kommer att avgöras utan huvudförhandling.

I brottmål får förhör med ett vittne utom huvudförhandling dessutom ske om åklagaren eller en part i ansvarsfrågan yrkar det och det är lämpligt. Vid bedömningen av om det är lämpligt ska rätten beakta målets omfattning, brottets beskaffenhet och övriga omständigheter.

I 43 kap. 3 § och 46 kap. 3 § finns bestämmelser om när rätten får ta upp muntlig bevisning om en huvudförhandling ställs in.

24 §⁶ Ett vittne har rätt till ersättning.

I de fall ett vittne har åberopats av en enskild part ska ersättningen betalas av parten. I annat fall ska ersättningen betalas av allmänna medel. Även i de fall ett vittne har åberopats av en enskild part får rätten besluta att ersättningen ska betalas av allmänna medel om

1. det är skäligt med hänsyn till partens ekonomiska förhållanden, eller

2. det i brottmål finns särskilda skäl med hänsyn till den tilltalades möjligheter att ta tillvara sin rätt.

Ersättning som ska betalas av en part ska avse nödvändiga kostnader för resa, uppehälle och tidsspillan efter vad rätten bedömer är skäligt. Ersättning som ska betalas av allmänna medel fastställs av rätten.

Regeringen kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela närmare föreskrifter om ersättning.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2022.

På regeringens vägnar

MIKAEL DAMBERG

Emma Pleiner
(Justitiedepartementet)

⁶ Senaste lydelse 1996:1624.